

nosti, otázky rozvíjení progresivních forem výchovy vědeckých pracovníků v intencích rozšířené reprodukce naší vědní základny a konečně otázky rozvíjení spolupráce s partnerskými institucemi v Sovětském svazu a dalších socialistických zemích. Tyto obecné zásady byly v minulém roce aktualizovány a konkretizovány v základním koncepčním dokumentu VK pedagogiky a psychologie „Úkoly pedagogických a psychologických věd po XVI. sjezdu KSČ“, který bude dále upřesňován a důsledně realizován. V činnosti kolegia bude mít i nadále významné místo práce komisí představujících osvědčenou formu zapojení širšího okruhu předních odborníků do jeho práce. V nastávajícím funkčním období bude důsledně aplikována zásada rovnoměrného rozložení úkolů, jednoty kolektivní součinnosti a osobní zodpovědnosti za jejich plnění. Toto všechno najde svůj výraz v připravovaném plánu činnosti na rok 1982.

Ve druhé části svého vystoupení informoval M. Kodým o průběhu a závěrech XLI. valného shromáždění členů ČSAV. Shromáždění se mimo jiné zabývalo požadavkem důsledného evidování všech nových progresivních poznatků se zvláštním zřetelem k jejich pružnému převádění do praxe; využíváním mezioborového přístupu při řešení aktuálních problémů; nezbytností důsledné kontroly plnění úkolů a využíváním všech prostředků rozvoje aktivity a iniciativy.

V diskusi byly formulovány náměty týkající se budování informační dokumentace o významných poznatcích; aktualizace vědního potenciálu při řešení úkolů společenské praxe; úlohy pedagogických a psychologických věd při formování společenského vědomí; uplatňování vědní politiky KSČ při rozvíjení vědních oborů pedagogiky a psychologie.

V roce 1982 bude Vědecké kolegium pedagogiky a psychologie ČSAV pokračovat v realizaci své dlouhodobé koncepce. Bude přitom vycházet z programového dokumentu „Hlavní směry rozvoje a uplatnění čs. vědy v 7. pětiletce“, z „Plánu akčních opatření ČSAV po XVI. sjezdu KSČ“ a z vlastního programového dokumentu „Úkoly pedagogických a psychologických věd po XVI. sjezdu KSČ“. V souvislosti s péčí o vědní obory pedagogiku a psychologii zintenzivní kolegium svou orientaci na prognózování jejich rozvoje a funkce v širším kontextu účasti společenských věd na budování rozvinuté socialistické společnosti. V těsné souvis-

losti s tím budou zařazena na program jednání kolegia v roce 1982 následující ideová a teoreticko-metodologická témata:

— „Vědecký a ideově politický význam komeniologického bádání pod zorným úhlem příprav výročí J. A. Komenského v roce 1992“ (materiál navržen do Plánu hlavních úkolů prezidia ČSAV).

— „Podíl pedagogických a psychologických věd na realizaci dokumentu o dalším rozvoji čs. výchovně vzdělávací soustavy — analýza současného stavu a perspektivní úkoly“.

— „Princip vývoje jako teoreticko-metodologický základ psychologického výzkumu a jeho aplikace v praxi“.

— „Úloha vědy při řešení problematiky socialistického učitele a jeho přípravy“.

— „Účast vědy na tvorbě vzdělávacích obsahů školy — na příkladu fyzika“ (rozšířené zasedání).

V roce 1982 bude v duchu směrnic prezidia ČSAV pro práci vědeckých kolegií zvýšen důraz na řešení úkolů souvisejících se zvýšením efektivity vědecké přípravy v oborech pedagogiky a psychologie, a to v širších souvislostech reprodukce čs. vědní základny; bude dále upřesněna koncepce ediční činnosti v oborech pedagogiky a psychologie, bude posílen důraz na popularizaci a propagaci výsledků pedagogiky a psychologie v Československu i v zahraničí. Z. Helus

PSYCHOLOGICKÉ DNI UŽ JUBILEJNÉ

Už po desiaty raz sa zišli psychológovia na toto tradičné rokovanie. Líšilo sa od predchádzajúcich niekoľkými znakmi. Predovšetkým zameraním, ktoré bolo orientované na pripravujúcu sa IV. pražskú konferenciu. Referovanie k téme „Psychický vývin, učenie a utváranie osobnosti“ malo byť domácou prípravou na blížiacu sa medzinárodnú podujatia. Ďalšiu osobitosť treba vidieť v mieste rokovania. Po osvedčenom mieste — Olomouci sa organizačného zabezpečenia tentoraz ujali psychológovia Pedagogickej fakulty v Plzni na čele s doc. dr. V. Šteklom, CSc., Skutočnosť, že sa aj na X. psychologických dňoch zúčastnili psychológovia z oboch našich národných republík sa už azda ani nemusí pokladať za osobitosť. Zato však ako takú treba hodnotiť náplň otváracieho rokovania.

Po prívetoch predsedu ČSPS a zástupcu domácej inštitúcie — prof. dr. J. Kouřima, CSc., odzneli tri hlavné referáty. M. Ko-

dým predniesol obsiahly referát o „Úlohách psychológie po XVI. zjazde KSC“. V úvode rozviedol spoločenskú funkciu vedy, úlohu spoločenských vied a základné rysy vedecko-technickej politiky strany. V ďalšej časti referátu sa zameril na rámcovú stratégiu rozvoja československej vedy v 80. rokoch nášho storočia, z ktorej vyvodil tieto úlohy psychológie: 1. pomoc pri realizácii ideologického pôsobenia v spoločenskej praxi; 2. napomáhanie zdokonaľovaniu riadenia spoločenských procesov a riadenia v národnom hospodárstve; 3. koncepčno-teoretická práca pri utváraní osobnosti nového človeka; 4. skvalitňovanie procesu učenia, vzdelávania a výchovy mladej generácie; 5. zvyšovanie spoľahlivosti a efektívnosti systémov „človek–stroj“; 6. ochrana zdravia ľudí; 7. pomoc pri zvyšovaní obranyschopnosti vlasti a celého socialistického spoločenstva. M. Kodým ďalej uviedol, že pred psychológiou sa otvára mnoho nových problémov, ktoré je potrebné riešiť v náväznosti na doterajšiu tradičnú problematiku. V oblasti výroby a riadenia je potrebné sa koncentrovať na otázky motivácie, v súvislosti so zvyšovaním efektívnosti práce. Zvláštnu pozornosť je potrebné venovať tomu, že hlavnou rezervou je dnes tvorivá činnosť ľudí so zreteľom k vedecko-technickému pokroku. V oblasti ideovo-výchovnej je ústredným problémom všestranný rozvoj osobnosti socialistického človeka s mimoriadnym dôrazom na mládež a jej výchovu vrátane procesu sabautvárania. V oblasti životnej úrovne a životného štýlu obyvateľstve je potrebné venovať pozornosť psychologickému poradenstvu v celej jeho šírke (pracovné, klinické, manželské a i.). Ako nová problematika tu vystupujú psychologické problémy starostlivosti o životné prostredie. Dôkladné rozpracovanie uvedených úloh, ako aj interdisciplinárne spolupôsobenie pri riešení celého radu problémov je predpokladom ďalšieho rozvoja psychológie v ČSSR.

Ako ďalší odznel referát D. Kováča „Psychologické experimentovanie kedysi a dnes“. Úvodom referujúci poukázal na aktuálnosť teoreticko-metodologického rozboru experimentovania v psychológii a ilustroval to celým radom podujatí (XXII. kongres psychológie v Lipsku, medzinárodné sympóziu „Perspektívy psychologického experimentovania“ v západonemeckom Bad Homburgu a V. stretnutie psychológov podunajských krajín). V ďalšej časti referátu D. Kováč venoval pozornosť koncepčným otázkam. Adoptova-

nie a adaptácia experimentu psychológmi – bola tou časťou referátu, v ktorej sa venovala pozornosť analýze experimentálnych paradigiem starších psychologických škôl (klasický mentalizmus, behaviorizmus) a ich „novodobých súrodencov“ – neobehaviorizmus a i. Napriek existujúcej pluralite náhľadov na predmet psychológie dospel D. Kováč k názoru, že psychologické obce sveta by sa mali zjednotiť v akceptovaní prinajmenšom troch východísk, a to: 1. Psychologické javy nie sú už hypotetickou, ale plauzibilnou realitou tohto sveta, ktorú možno preukázať všeobecne používanými prostriedkami vedy. 2. Psychické javy nevznikajú sami od seba, ale odzrkadľujú zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia ich nositeľov, sú teda ich mentálnou reprezentáciou. 3. Psychické javy neostávajú len na úrovni ideálnej projekcie sveta, ale aktívne vstupujú do životnej existencie vyšších organizmov a osobitne človeka. V predposlednej časti referátu predniesol D. Kováč vlastnú experimentálnu paradigmu $s = \psi(O, S)$, podľa ktorej psychológovia sú kompetentní skúmať, ako psychické javy vplyvajú na správanie človeka v jeho závislostiach od organizmu a prostredia. Čo sa týka výhľadov do budúcnosti, vyjadril D. K. v závere svoju nádej, že experiment v psychológii nie je len oceňovanou kapitolou histórie psychológie, ale aj aktuálnou a najperspektívnejšou cestou k napredovaniu psychológie par excellence.

Z. Helus vybral zo svojej rozsiahlej práce najdôležitejšie informácie, týkajúce sa ponímania rozvoja v pedagogickej psychológii a vo výchovnovzdelávacej praxi. Škoda, že naplánovaný referát k Medzinárodnému roku invalidov sa pre vážne ochorenie referenta nemohol realizovať.

Nasledujúci deň po otváracom zasadnutí pokračovala konferencia v priestoroch študentského domova v Plzni-Lochotíne a v Krajskom odborovom dome. Rokovanie prebiehalo v dvoch sekciách, pričom konferenčné miestnosti boli vzdialené od seba len pár metrov. Účastníci si tak mohli podľa potreby vypočuť referáty z jednej i druhej sekcie. Je pochopiteľne ťažké podať výpočet a obsah všetkých referátov, pokúsime sa preto aspoň o vymedzenie základných tematických okruhov, pričom sa telegraficky zastavíme pri niektorých referentoch.

Na tému – *psychický vývin, utváranie osobnosti*, ktorá súčasne predstavovala i hlavné tematické zameranie celej konferencie, odzneli referáty manželov Švan-

carovcov — o mechanizmoch interakcie sociálnych a biologických faktorov v ontogenéze; L. Vašina referoval o psycho-semiotickej dimenzii vo vývoji komunikácie. Vzťah vegetatívneho nervového systému a osobnosti priblížil referát J. Losa. J. Křivohlavý prezentoval rozsiahly referát „Pozorovanie súčasných psychologických poňatí stupňov dozrievanie osobnosti“. Rozobral a kriticky zhodnotil Maslowove, Eriksonove, Piagetove, Kohlbergove, McCleelandove názory na zrenie osobnosti, ako aj prístupy ďalších autorov. Viaceré z teoretických i praktických postrehov referenta sú nepochybne využiteľné v poradenskej praxi.

D. Kopasová predniesla referát „O longitudinálnom sledovaní vývinu reči u detí predškolského veku“. Je cenné, že výskum bol zameraný nielen na vývin reči, ale tiež na vytvorenie a overenie stimulačného programu vývinu reči na vekovej úrovni 3–4, 4–5 a 5–6 rokov. Experimentálne overený stimulačný program má predpoklad slúžiť v budúcnosti ako pomôcka v podmienkach predškolskej výchovy v materských školách.

Autorský kolektív K. Jariabková, O. Zápotočná, D. Kováč sa prezentoval referátom o predvýskume k výskumu vývinu laterálnej preferencie. Výskum má byť zameraný na vývin interfunkčných závislostí medzi laterálnopreferenčnými pomermi a poznávacími výkonmi. Autori okrem iného očakávajú, že pri súbežnom sledovaní laterálnej preferencie a poznávacích procesov sa získajú údaje o závislosti vývinu poznávacích kapacít od optimálnych laterálnopreferenčných pomerov. V netradične zameranom referáte „Osobnosť a intersubjektové situácie“ sa J. Hlavsa zaoberal teoretickými problémami a klasifikáciou situácií, v ktorých sa človek vyskytuje. Autor delí situácie na autentické, zobrazené a imaginatívne, pripisuje im ďalšie rozmery ako napr. dynamičnosť a pod.

Z ďalších spomenieme snáď ešte referát L. Hyškovej: „Typ krivky podmienovania a osobnosť“; V. Zlámalovej: „Význam životných udalostí pri utváraní osobnosti dieťaťa“ a M. Hrabovského: „Potreby osobnosti — vybrané výsledky overovania nového inventáru potrieb“.

Z oblasti výskumu kognitívnych funkcií referoval I. Sarmány v príspevku „K niektorým problémom kognitívneho štýlu z aspektu styku“. Venoval sa otázkam dyadického styku pri riešení kognitívnej úlohy. Z hľadiska kognitívneho štýlu zisťovaného v dimenzii závislosť a nezávis-

losť od pola, sú závažné zistenia týkajúce sa rozdielov medzi jednotlivými skupinami v kvalite riešenia kognitívnej úlohy a počte komunikácií, potrebných na jej vyriešenie. Výsledky výskumu poukazujú na opodstatnenosť riešenia problémov styku, oblasti, ktorá býva v psychologickom experimente častokrát zanedbávaná.

„Vnútorňá reprezentácia, informácia o priebehu a výsledku činnosti a jeho kognitívno-regulatívny faktor v učení a riešení problémov“ — to bol výstižný názov referátu, ktorý predniesol V. Kulič. Problematiku vnútornej a vonkajšej kontroly pri riešení problémov rozobral referát J. Vaněka. Autori V. Chmelař, P. Osecký referovali o „Vývoji aktívnej optickej pozornosti u chlapcov a dievčat“.

Viaceré referátov bolo zameraných na problematiku tvorivosti, nadania a talentu. Referát V. Dočkala „Z výsledkov výskumu umelecky nadaných detí“ informoval o celoslovenskom výskume výtvarne a hudobne nadaných detí. Výskum naznačil hierarchickú štruktúru schopností uplatňujúcich sa v realizácii talentu: 1. všeobecné intelektové schopnosti (regulujúce všetky druhy činnosti), 2. všeobecné umelecké schopnosti (uplatňujúce sa v každej umeleckej aktivite), 3. špecifické schopnosti (pre ten ktorý druh umeleckej činnosti). U výnimočne umelecky nadaných detí boli všetky uvedené schopnosti rozvinuté viac než v kontrolných skupinách. Medzi hudobne a výtvarne nadanými deťmi sa zistili rozdiely v špeciálnych, no nie vo všeobecných intelektových schopnostiach.

T. Kováč v referáte „Pri ontogenetických začiatkoch tvorivosti“ uviedol niektoré zistenia z predvýskumu tvorivosti v predškolskom veku. Predvýskum mal za cieľ najmä overenie metodík. Z existujúcej batérie dostupných metód na zisťovanie tvorivosti detí v predškolskom veku (od 3 do 6 rokov) sa ako najperspektívnejšie ukázali: „Tangram“ (orientálna kombinačná hra), modifikácie Torranceho testu tvorivosti a kreslenia (hodnotenia produktov z hľadiska tvorivosti).

J. Miklová sa zaoberala sledovaním výkonovej motivácie u matematicky nadaných detí. Výsledky výskumu ukázali, že v porovnaní s deťmi z normálnej populácie je pre matematicky nadané deti charakteristická zvýšená úroveň celkovej aktivity a znížená úroveň faktora F — t. j. trémy a strachu. Je to príspevok do diskusie o zvýšenom, či zníženom výskyte anxiety a neurotizmu u matematicky na-

daných detí, ktorú svojho času započal D. Kováč.

V referáte M. Musila boli obsiahnuté zistenia z výskumu zameraného na vyhľadávanie nadaných jedincov. Autor zjavne favorizuje biografické metódy zisťovania tvorivosti, ktoré podľa neho odhaľujú motivačné, kognitívne, sociálno-psychologické a ďalšie osobnostné predpoklady nadania a tvorivosti.

Vývoj tvorivosti u poslucháčov pedagogickej fakulty sledovala vo svojom výskume M. Vondrysová. Na záver spomenieme ešte aspoň príspevok E. Vyskočilovej, ktorá referovala pod titulom „Srozumiteľné a rozumějící chování jako chování tvořené“.

Na konferencii boli v nemalej miere zastúpení i *pedagogickí psychoógovia*. V. Hrabal s referátom „Relatívny neprospech žiakov a jeho príčiny“; L. Šusteková referovala o „Školskej úspešnosti cigánskych detí vo vzťahu k typu výchovno-vzdelávacieho pôsobenia v podmienkach CSR“. M. Hudec sa zaoberal príčinami „Poklesu IQ výkonu detí s výukovými problémami s vekom“.

J. Kábele sprístupnil problematiku nepočujúcich detí v referáte „Psychický vývoj, adaptabilita a školská úspešnosť 3–7 ročných nepočujúcich detí“. Autor poukázal najmä na zhruba o rok oneskorený vývin jemnej motoriky prejavujúci sa napr. v detskej kresbe. Nástup do školy napomáha znižovať rozdiely medzi nepočujúcimi a normálnymi deťmi, čo sa prejavilo i v tom, že v školskej úspešnosti sa nezistili rozdiely. J. Kábele zdôraznil, že vývoj nepočujúcich má svoje charakteristické rysy, a že sú potrebné najmä kompenzačné opatrenia v čo najrannejšom období.

Rovnako zaujímavé boli i referáty z oblasti *sociálnej psychológie a psychológie životného prostredia*.

Pohľad na spätosť sociálneho a kognitívneho vývinu dieťaťa priniesol referát V. Dieškovej „Reflexivnosť, impulzivita a sociálna orientácia detí“. Autorka, používajúc metódu prirodzeného experimentu skúmala sociálnu orientáciu detí vo veku 5,6–6,2 roka. Deti, ktoré sa vyčlenili buď ako orientované na skupinovú alebo individuálnu činnosť, boli ďalej vyšetrené testom Matching Familiar Figures, zameraného na zisťovanie miery reflexivnosti a impulzivity. Ukázalo sa, že reflexívne deti významne častejšie preferovali individuálnu činnosť.

Zaslúženej pozornosti sa tešil „ekologicky ladený“ referát manželov Švanca-

rových – „Vzťah mládeže k životnému prostrediu“. Pomocou sémantického diferenciálu a radom ďalších postupov analyzovali autori vzťah rôznych generácií k čistote českých riek, najmä Vltavy. Na zistených výsledkoch je cenné najmä to, že mladá generácia si silne uvedomuje stupeň znečistenia (napr. názor Vltava – stoka), za predpokladu, že uvedomenie je prvým stupňom k náprave. Problémy afrického obyvateľstva sprístupnil J. Vámos vo svojom referáte „Utváranie osobnosti: zvláštnosti utvárania v rozvojových krajinách na rozdiel od priemyselne rozvinutých krajín.“

Ďalej možno spomenúť ešte referáty V. Špetuchovej – „Interpersonálna percepcia a proces atribúcie v malej sociálnej skupine“; V. Bokorovej – „K poňatiu a výskumu tzv. malých sociálnych skupín“.

V neposlednom rade spomenieme ešte niekoľko referátov z oblasti *klinickej psychológie a psychoterapie*.

D. Sobotkové v referáte – „Psychický vývoj detí z rizikových tehotenstiev“ akcentovala užitočnosť tzv. Apgarovej skóre. Tento index je jedným z ukazateľov možných vývinových porúch. Výskum ukázal, že deti so sníženým Apgarovej skóre vykazujú oneskorený vývin v 1. roku života a vyžadujú zvýšenú starostlivosť.

Referát V. Semerádovej a V. Doležala ilustroval užitočnosť osobitného psycho-terapeutického prístupu k deťom s hysterickými osobnostnými rysmi v situácii stomatologického ošetrenia. Ako optimálne opatrenie umožňujúce ošetrenie (inak neošetriteľných detí) sa ukázala separácia od doprevádzajúcej osoby, pokoj a rozhodnosť lekára, šetrná a efektívna fixácia a bezbolestnosť somatologického výkonu. Adekvátne správanie bolo oceňované a tým aj posilňované.

J. Moc referoval o použití Hrabalovho sociometrického testu v školskom poradenstve. Na praktických príkladoch ilustroval výhody získaných sociometrických dát, na báze ktorých sú možné psychoterapeutické zásahy do kolektívu v prospech postihnutých jedincov.

Z oblasti *psychológie športu* sa na Psychologických dňoch prezentovali: V. Janák, ktorý hovoril o „Metodologických problémoch psychologického výskumu športovca“; V. Palkovič vystúpil s referátom „Vzťah motivácie a anxiety u športujúcich detí“; VI. Dvořáček referoval o „Výcvikových psychoregulačných programoch vo vrcholovom športe“.

Referáty, ktoré odzneli na X. psychologických dňoch v Plzni, zahrňujú viaceré aktuálne problémy psychologických aktivít v ČSSR a svedčia o tom, že psychológovia riešia úlohy našej spoločnosti nastolené XVI. zjazdom KSC tak, ako to bolo predoslané na otvorení konferencie. Napriek určenému tématickému zameraniu konferencie tu však odznelo aj veľa rôznorodých, koncepcne nie celkom domyslených, niekedy i málo originálnych referátov. Poskytlo to síce pomerne široký pohľad do psychologickéj problematiky, ktorá sa u nás rozpracúva, v danom prípade však na úkor vytyčeného cieľa.

Osvedčila sa organizačná idea usporiadať psychologické dni aj v iných regiónoch, než bol tradičný. Organizátori celkove veľmi dobre zvládli svoju úlohu, postarali sa o kvalitné ubytovanie účastníkov a nezabudli ani na spoločenské kuloáre. Celkove pozitívne hodnotenie podujatia tlmočila v mene ÚV ČSPS v záverečnom slove vedecká tajomníčka spoločnosti S. Fraňková. Kriticky však poukázala na zlozvyk, že až priveľa je medzi nami takých, ktorí na akékoľvek podujatie prihlásia referát, no napokon na podujatie neprídu a svoju neúčast neodôvodnia.

L. Arbet, O. Zápotočná

5. STRETNUTIE PSYCHOLOGOV PODUNAJSKÝCH KRAJÍN

Československí psychológovia sa v povojnovom období stali iniciátormi, ako niektorí vedia, dvoch ďalej sa rozvíjajúcich medzinárodných konferencií: stretnutí psychológov podunajských krajín a pražských konferencií. Iniciátorom podunajských podujatí bol Ústav experimentálnej psychológie SAV, resp. Damián Kováč; prvé tri z nich sa organizovali v Smoleniciach (1969, 1972, 1974), zatiaľ čo štvrté úspešne zvládli maďarskí psychológovia (Visegrád, 1979).

Už piate, t. j. prvé jubilejné stretnutie psychológov sa konalo 24. 9.–1. 10. 1981 v Rostove, v meste bohatom na históriu, vzdialenom asi 250 km severozápadne od Moskvy. Cieľom stretnutí podunajských krajín je neformálne navádzovanie vedeckovyskumnej spolupráce, predovšetkým s poprednými psychológmi krajín socialistického tábora, ako i pokrokovými orientovanými psychológmi Západných krajín. Veľrieka Dunaj je tu viac menej symbolickým spojivom.

Organizátormi jubilejného stretnutia boli sovietski psychológovia – reprezentanti Psychologického ústavu AV ZSSR, Jaroslavskej univerzity a Sovietskej psychologickéj spoločnosti. Zúčastnilo sa ho 80 psychológov z 13 štátov. Pochopiteľne, najpočetnejšie bola zastúpená strana hostiteľov – počtom 41, z Československa sa stretnutia zúčastnilo 11 psychológov, NDR 8, Maďarska 6, Bulharska 3, NSR 4, Belgicka 2 a Poľsko, Rakúsko, Fínsko, Švédsko a USA mali po jednom účastníkovi. Účastníci boli osobne pozvaní organizátormi.

Odborný program stretnutia pozostával z ôsmich sympózií, dvoch večerných prednášok a diskusie za okrúhlym stolom. Oficiálne otvorenie bolo na plenárnom zasadaní v priestoroch rostovského Kremľa. Prehovoril na ňom predseda organizačného výboru 5. stretnutia psychológov podunajských krajín B. F. Lomov, ďalej prezident Medzinárodnej únie vedeckej psychológie (IUSP) F. Klix, iniciátor stretnutia D. Kováč, ako aj predstavitelia politického a kultúrneho života Jaroslavskej oblasti. Každý deň prebiehali paralelne dve sympózia, a to jednak v knižnici rostovského Kremľa, a jednak v konferenčnej miestnosti hotela, v ktorom boli účastníci ubytovaní. Spolupráca a spoložitie umožňovali rozvíjať formálne i neformálne kontakty. Rokovacími jazykmi boli angličtina a ruština.

Prvý pracovný deň bol venovaný experimentálnej psychológii a psychológii styku. Sympózium experimentálnej psychológie viedli D. Kováč a V. D. Šadrikov (Jaroslavl). V úvodnom referáte sa D. Kováč zamerával na problém experimentálnej metódy v psychológii. Ilustroval, ako sa metodologické základy, z ktorých vychádza psychologický experiment, opierajú o predmet skúmania, ktorý sa líši v závislosti od psychologickéj teórie. H. Sydow (Berlín) hovoril o výskume vplyvu rozvíjania sémantických spojov na činnosť krátkodobej pamäti u detí predškolského veku. H. J. Lande (Leipzig) referoval a účinku kategorizačnej organizácie pamäti na úspešnosť pri znovupoznaní. K. D. Schmidt (Leipzig) referoval o časovom priebehu zapamätávania geometricky transformovaného obrazového materiálu.

V 11 príspevkoch na sympóziu o otázkach styku, ktorému predsedali G. d'Jewalle (Leuven) a A. V. Beljajeva (Moskva) sa riešili základné problémy, ako napr. retrospektívne a perspektívne zhodnotenie jestvujúcich prístupov pri skú-